

Határozatok Tára

HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2021. október 6.¹

C-385/20. sz. ügy

EL,

TP

kontra

Caixabank SA

(a Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona [barcelonai 49. sz. elsőfokú bíróság, Spanyolország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – 93/13/EGK irányelv – Hitelszerződés – Szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítására irányuló bírósági eljárás – Az eladó vagy szolgáltató költségviselésre való kötelezése – A fogyasztó számára megtérítendő költségek összege – Az ügyvédi munkadíjakra a perérték függvényében alkalmazandó felső határ – Eljárási autonómia – A hatékonyság elve”

I. Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona (barcelonai 49. sz. elsőfokú bíróság, Spanyolország) a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv² értelmezésére vonatkozó két kérdést terjesztett a Bíróság elé.

2. E kérelem két fogyasztó, EL és TP, valamint a Caixabank SA pénzügyi intézmény közötti, költségek megállapítására irányuló eljárás keretében az előbbiektől az utóbbiaktól követelt ügyvédi munkadíjak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében illeszkedik. Ez az eljárás egy olyan érdemi ítéletet követően indult, amely a fogyasztók kérelmére megállapította a felek közötti hitelszerződésben alkalmazott szerződési feltételek tisztességtelen jellegét, elrendelte az említett fogyasztók által e feltételek alapján jogalap nélkül kifizetett összegek visszatérítését, és kötelezte a Caixabankot a költségek viselésére.

3. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a 93/13 irányelvnek a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdése és 7. cikke (1) bekezdése arra kötelezi-e a tagállamokat, hogy a nemzeti jogukban a tisztességtelen feltételekre vonatkozó polgári eljárásokat illetően előírják a pernyertes fogyasztó

¹ Eredeti nyelv: francia.

² 1993. április 5-i tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.).

azon jogát, hogy a pervesztes eladó vagy szolgáltató teljes mértékben térítse meg az előbbiek részéről felmerült eljárási költségeket, ideértve az ügyvédjével közösen szabadon megállapított munkadíjakat is,³ anélkül hogy e tagállamok ennek mértékét korlátozhatnák.

4. A jelen indítványban kifejtem, hogy eljárási autonómiájuk keretében a tagállamok széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek a kikötésekkel kapcsolatos jogvitákra alkalmazandó eljárási költségek megállapítására vonatkozó szabályok kidolgozásában, amely a pernyertes fél ügyvédjének munkadíját illetően a perértéktől függő felső határt foglal magában. Véleményem szerint a 93/13 irányelv a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése kizárólag azt követeli meg, hogy e szabályok lehetővé tegyék a fogyasztók számára az ilyen jogvita megindításával kapcsolatban objektíve felmerült költségekhez képest észszerű és arányos összeg visszatéríttetését. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapügyben ez a helyzet áll-e fenn.

II. Jogi háttér

A. A 93/13 irányelv

5. A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve [...]”

6. Ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.”

B. A spanyol jog

7. A spanyol jogban a polgári eljárások költségeire vonatkozó szabályok a 2000. január 7-i Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civilben (a polgári perrendtartásról szóló 1/2000. sz. törvény; a BOE 2000. január 8-i 7. száma, 575. o.; a továbbiakban: LEC) találhatóak.

8. A LEC 243. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1. Valamennyi fajta és bármely fokú eljárásban a költségeket az eljárást lefolytató vagy a keresetet elbíráló bíróság hivatalvezetője vagy adott esetben a végrehajtással megbízott bírósági titkár állapítja meg.

[...]

³ A jelen indítványban az „eljárási költségek” kifejezést tág értelemben használom, amely magában foglalja a peres felek által a bírósági eljárás keretében viselt ügyvédi munkadíjakat is.

A bírósági titkár csökkenti az ügyvéd vagy más, megállapított díjszabás hatálya alá nem tartozó szakember munkadíjának összegét, ha a követelt összegek meghaladják a 394. cikk 3. bekezdésében hivatkozott összeghatárt és a bíróság nem állapította meg a költségek viselésére kötelezett fél nagy fokú gondatlanságát.”

9. A LEC 251. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A pertárgy értékét a kereset gazdasági érdekei szerint határozzák meg, amelyet az alábbi szabályok alapján számolnak ki:

1. Ha meghatározott pénzösszeget követelnek, a pertárgy értéke e pénzösszegnek felel meg, és – akár hozzávetőleges – meghatározás hiányában a keresetet úgy kell tekinteni, hogy az egy meg nem határozott összegre vonatkozik.

[...]

8. Valamely hitelviszonyt megtestesítő értékpapír fennállására, érvényességére és hatályosságára vonatkozó peres eljárás esetén a pertárgy értékét – részletfizetés esetén is – a követelt teljes összeg alapján kell kiszámolni. Ezen értékelési szempont alkalmazandó azon eljárásokban, amelyek tárgyát valamely hitelviszonyt megtestesítő értékpapír vagy személyhez fűződő jog alapítása, módosítása vagy megszüntetése képezi, feltéve hogy a jelen cikk más rendelkezése nem alkalmazandó.”

10. A LEC 394. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1. A megállapítási eljárásokban az elsőfokú eljárás költségeit az a fél viseli, akinek valamennyi kérelmét elutasították, kivéve, ha a bíróság úgy ítéli meg – és ezt megindokolja –, hogy az üggyel kapcsolatban komoly ténybeli és jogi kétségek merültek fel.

[...]

3. Amennyiben – a jelen cikk 1. bekezdésének alkalmazásában – a pervesztes felet kötelezik a költségek viselésére, tőle az ügyvéd vagy más, megállapított díjszabás hatálya alá nem tartozó szakember munkadíja címén minden egyes e tekintetben pernyertes fél részére összesen legfeljebb a pertárgy teljes értékének egyharmadát meg nem haladó összeg megfizetése követelhető; kizárólag e tekintetben a nem megbecsülhető követelések értékét 18 000 euróban kell meghatározni, kivéve ha az ügy bonyolultsága okán a bíróság másként rendelkezik.

Az előző bekezdés rendelkezései nem alkalmazandók abban az esetben, ha a bíróság a költségek viselésére kötelezett fél gondatlanságát állapítja meg.”

11. A LEC 411. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az eljárás megindítását követően a felek lakcímében/székhelyében, a vitatott dolog helyzetében és a per tárgyában bekövetkező változások nem módosítják azt hatáskört és illetékességet, amelyeket az eredeti perfüggőség beálltának időpontjában megadott adatok szerint kell meghatározni.”

III. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

12. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból és a Bírósághoz benyújtott észrevételekből kitűnik, hogy 2008. április 25-én EL és TP hitelszerződést kötött a Caixabankkal, amely lényegében 159 000 euró összegre vonatkozott. Mindazonáltal e szerződés több úgynevezett „többdevizás” kikötést tartalmazott, így a kölcsönt japán jenben (JPY) állapították meg.

13. 2016. október 10-én EL és TP a Caixabankkal szemben keresetet indított a Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona (barcelonai 49. sz. elsőfokú bíróság) előtt, egyrészt e „többdevizás” kikötéseknek a tisztességtelen jellegük miatti semmisségének megállapítása, másrészt a fennmaradó kölcsön (a szerződés euróban meghatározott pénznemben hatályban maradt) összegének kiszámítása, és végül a bankoknak a szerződés megkötése óta az említett kikötések alapján jogalap nélkül kifizetett összegek visszafizetésére történő kötelezése iránt.

14. Az alapeljárás felperesei keresetlevelükben rámutattak, hogy a perérték nem meghatározott. Ezzel összefüggésben lényegében arra hivatkoztak, hogy noha a kereset benyújtásának időpontjában a kölcsön fennmaradó része 127 269,15 eurót tett ki, ezen összeget a „többdevizás” kikötések megsemmisítése következtében felül kell vizsgálni, és ki kell igazítani, amint az e kikötések miatt felmerült valamennyi költség és jutalék ismertté válik. Ezt követően ezt az értéket a keresetnek helyt adó határozatban határozták meg.

15. 2018. november 29-i ítéletében a Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona (barcelonai 49. sz. elsőfokú bíróság) helyt adott EL és TP keresetének. E bíróság megállapította a megtámadott „többdevizás” kikötések semmisségét, és arra kötelezte a Caixabankot, hogy térítse vissza a fogyasztók részére az általuk esetlegesen kifizetett azon összegeket és törvényes kamataikat, amelyek meghaladják azt a mértéket, amelyet akkor fizettek volna, ha a kölcsönt már a kezdetektől fogva euróban határozták volna meg. Továbbá az említett bíróság a Caixabankot kötelezte a költségek viselésére. Ez az ítélet később jogerőre emelkedett.

16. Ezt követően a költségek megállapításáról szóló kiegészítő eljárás keretében EL és TP ügyvédje a hatáskörrel rendelkező hivatalvezetőhöz 25 188,91 euró összegű eljárási költség megtérítése iránti kérelmet nyújtott be, ideértve a munkadíja címén egy 19 007,89 euró összegű számlát. A szóban forgó munkadíj számítása céljából e kérelem perértékként 127 269,15 euró összeget, vagyis a kölcsönnek a kereset benyújtása időpontjában fennálló egyenlegét vette alapul.⁴

17. A Caixabank vitatta a követelt költségeket, azzal érvelve, hogy azok túlzott jellegűek. A hivatalvezető 2019. október 1-jei határozatával helyt adott e kifogásnak. Többek között úgy ítélte meg, hogy a LEC-nek a spanyol bíróságok által értelmezett 251. cikke és 411. cikke értelmében a kereset benyújtásának időpontjában meghatározott perérték az eljárás későbbi szakaszában, még kevésbé a költségek megállapítása során már nem módosítható. A jelen ügyben, mivel a keresetnek helyt adó határozatban a keresetlevélben megjelölteknek megfelelően megállapítást nyert, hogy a perérték meghatározatlan összegű volt, azt a költségek megállapítása keretében is ilyennek kellett tekinteni. Következésképpen ezt az értéket a barcelonai ügyvédi kamara költségeinek megállapításáról szóló iránymutatás szempontjainak megfelelően a megtérítendő ügyvédi munkadíj tekintetében 30 000 euróra kellett volna becsülni. Másfelől a LEC 394. cikkének (3) bekezdése értelmében a Caixabank csak az ezen összeg egyharmadát meg nem haladó ügyvédi munkadíjnak a felperesek részére történő megfizetésére kötelezhető.

⁴ Ezek az információk nem szerepelnek az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban. Ezek az adatok az EL és TP, valamint a Caixabank által benyújtott észrevételekből tűnnek ki (lásd a jelen indítvány 23. pontját).

18. Ez utóbbi határozattal szemben az alapeljárás felperesei felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be. Ennek keretében a Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona (barcelonai 49. sz. elsőfokú bíróság), amelynek kétségei támadtak a LEC spanyol bíróságok által értelmezett 251. cikkének, 394. cikke (3) bekezdésének és 411. cikkének a 93/13 irányelvvel való összeegyeztethetőségét illetően, úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Ellentétes-e a [93/13] irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével a 2019. október 1-jei határozat által a [LEC] 251. cikkének, 394. cikke (3) bekezdésének és 411. cikkének az ítélkezési gyakorlat alapján adott azon értelmezése, amely szerint az eljárásban szóban forgó összeg a per gazdasági érdekével egy tekintet alá esik, és ebből következően a fogyasztó által az ügyvédje részére fizetett munkadíj csökkenését eredményezi egy olyan rögzített összeg (18 000 euró) alapján, amelyet a jogszabály kizárólag a megbecsülhetetlen, nem pedig a meg nem határozott összegre vonatkozóan állapít meg, mivel így a fogyasztóra nézve nem állítható helyre azon jogi és ténybeli állapot, amelyben az említett kikötés hiányában lenne, holott a bíróság a javára megállapította a feltétel tisztességtelen jellegét, és mivel nem mellőzi a költségek korlátozásával kapcsolatos észszerűtlen eljárási feltételt, amely mellőzés biztosítaná a fogyasztó számára a jogai jogszerű gyakorlásához szükséges megfelelőbb és hatékonyabb eszközöket?

2) Ellentétes-e a [93/13] irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével önmagában a LEC 394. cikkének (3) bekezdése, és lehetetlenné teszi-e vagy rendkívül megnehezíti-e az említett irányelv által a fogyasztók számára biztosított jogok bírósági úton történő érvényesítését azáltal, hogy az említett cikk a fogyasztóval szemben korlátozást ír elő abban a tekintetben, hogy viselnie kell a saját eljárási költségeinek egy részét, és így a fogyasztóra nézve nem állítható helyre azon jogi és ténybeli állapot, amelyben az említett kikötés hiányában lenne, holott a bíróság a javára megállapította a feltétel tisztességtelen jellegét, és mivel nem mellőzi a költségek korlátozásával kapcsolatos észszerűtlen eljárási feltételt, amely mellőzés biztosítaná a fogyasztó számára a jogai jogszerű gyakorlásához szükséges megfelelőbb és hatékonyabb eszközöket?”

19. A 2020. július 7-én kelt előzetes döntéshozatal iránti kérelem ugyanezen év augusztus 12-én érkezett meg a Bírósághoz. El és TP, a Caixabank, a spanyol és a lengyel kormány, valamint az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett a Bíróság elé. A lengyel kormány kivételével ugyanezek a felek és érdekelték írásban is válaszoltak a Bíróság 2021. május 11-én feltett kérdéseire.

IV. Elemzés

A. A hatásköréről

20. Előzetesen a spanyol kormány, valamint lényegében a Caixabank arra hivatkozik, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett jelen kérdések elbírálására.

21. Ezt a kifogást véleményem szerint el kell utasítani. Noha a polgári eljárásokban a költségek megállapítására vonatkozó kérdések önmagukban valóban nem tartoznak a 93/13 irányelv hatálya alá, emlékeztetek arra, hogy az alapeljárás több szerződési feltétel ezen irányelv értelmében vett tisztességtelen jellegére vonatkozik. Ezek az eljárási kérdések tehát olyan jogvita keretében merülnek fel, amelynek tárgyai az említett irányelvből eredő fogyasztói jogok. Ezzel

összefüggésben felmerül a kérdés, hogy a költségekre vonatkozó spanyol szabályok ellentétesek-e ugyanennek az irányelvnek a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdésével és 7. cikke (1) bekezdésével. A helyzet tehát az uniós jog hatálya alá tartozik, és az előterjesztett kérdések e jog értelmezésére vonatkoznak. A Bíróság így nyilvánvalóan hatáskörrel rendelkezik az elbírálására.⁵

B. Az elfogadhatóságról

22. A Caixabank és a spanyol kormány arra is hivatkozik, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatatlanok. Álláspontjuk szerint *először is* az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmazza azokat a ténybeli és jogi elemeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a Bíróság hasznos választ adhasson az előterjesztett kérdésekre.

23. E tekintetben megjegyzem, hogy kétségtelen, hogy az alapeljárás felpereseinek ügyvédje által a költségek megállapítása keretében követelt munkadíjak összege nem szerepel az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban, amely arra sem tér ki, hogy ez az összeg meghaladja-e a LEC 394. cikkének (3) bekezdésében előírt felső határt. Azonban amellett, hogy ezek az információk szerepelnek az alapeljárás feleinek észrevételeiben, a tényállásnak az e határozatban szereplő leírása, bármennyire tömör is, véleményem szerint elegendő azon feltételezések megértéséhez, amelyeken az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések alapulnak, és ahhoz, hogy a Bíróság azokra hasznos választ adhasson.

24. *Másodszor* a Caixabank hangsúlyozza, hogy ellentmondás áll fenn az első kérdés megfogalmazása és az előzetes döntéshozatalra utaló határozat tartalma között. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis ebben a kérdésben arra enged következtetni, hogy a LEC 394. cikke (3) bekezdése első albekezdésének második mondatában szereplő 18 000 eurós összeget vették alapul az EL és TP részére megtérítendő ügyvédi tiszteltdíjak számításának alapjaként, miközben e határozatban az szerepel, hogy a hivatalvezető valójában 30 000 eurót vett alapul, ahogyan azt a barcelonai ügyvédi kamarának a költségek megállapításáról szóló iránymutatási szempontjai előírják.

25. Úgy vélem, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat e tekintetben ellentmondásos. E határozat egyébiránt nem fejt ki azokat az okokat sem, amelyek miatt ezt a 30 000 eurós összeget alkalmazták az említett 394. cikk (3) bekezdésében szereplő összeg helyett. Mindemellett úgy vélem, hogy ez az ellentmondás nem elegendő a feltett kérdések elfogadhatatlanná nyilvánításához. A Bíróságnak ugyanis általános választ kell adnia a költségek megállapítására vonatkozó, a pertárgyérték függvényében, nem pedig az alapügyekben megállapított értéktől függően megtérítendő ügyvédi munkadíjak felső határát megállapító nemzeti szabályozás összeegyeztethetőségét illetően. Ez az összeg tehát nem bír döntő jelentőséggel a kért értelmezés szempontjából.

26. *Harmadszor*, a Caixabank és a spanyol kormány arra hivatkozik, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat alá nem támasztott, sőt téves állításokat tartalmaz. Közelebbről a kérdést előterjesztő bíróság e határozatban arra enged következtetni, hogy az alapeljárás felperesei

⁵ Lásd analógia útján: 2020. július 16-i Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet (C-224/19 és C-259/19, a továbbiakban: Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet, EU:C:2020:578, 45. pont). Jóllehet a Caixabank és a spanyol kormány által hivatkozott 2014. március 27-i Torralbo Marcos ítéletben (C-265/13, EU:C:2014:187) és a 2016. december 8-i Eurosaneamientos és társai ítéletben (C-532/15 és C-538/15, EU:C:2016:932) a Bíróság a nemzeti eljárási szabályoknak az uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdések megválaszolására vonatkozóan hatáskörének hiányát állapította meg, ennek az volt az oka, hogy e kérdéseket nem az uniós jogon alapuló jogokra vonatkozó jogviták keretében terjesztették elő.

a költségek megállapítása keretében az ügyvédjük által követelt teljes munkadíjat kifizették, vagy legalábbis ki kell fizetniük, azonban ezt nem támasztja alá, miközben az ügy irataiból kitűnik, hogy ez nem áll fenn. Ugyanezen okból a feltett kérdések hipotetikusak. Nem kétséges, hogy a Caixabank a költségek viselésére vonatkozó spanyol szabályok alapján a felperesek részéről felmerült valamennyi bírósági költséget megtéríti a számukra.⁶

27. E tekintetben elegendő emlékeztetni arra, hogy az EUMSZ 267. cikkben említett eljárás keretében az ügy konkrét tényállásának megítélése a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik. A Bíróság kizárólag a nemzeti bíróság által rendelkezésére bocsátott tények alapján ítélni meg az uniós jogi rendelkezés értelmezését⁷. A Caixabank és a spanyol kormány tehát nem kérdőjelezheti meg a Bíróság előtt a kérdést előterjesztő bíróság által a kérdéseiben megfogalmazott azon feltevést, amely szerint az alapeljárás felperesei az ügyvédjük által követelt teljes munkadíjat kifizették, vagy legalábbis ki kell fizetniük, amennyiben ezek nem háríthatók át az alapeljárás alperesére.

28. *Végül* a spanyol kormány több olyan körülményre hivatkozva, amelyek véleményem szerint e kérdés érdemi részét képezik, különösen az első kérdés elfogadhatóságát vitatja, amennyiben az a LEC 411. cikkében kodifikált „*perpetuatio jurisdictionis*” elvére vonatkozik.⁸ Következésképpen, bár e körülmények figyelembe vehetők az említett kérdés megválaszolása céljából, véleményem szerint az elfogadhatóság vizsgálata során nem relevánsak.⁹

C. Az ügy érdeméről

29. A jelen ügy hátterét a Bíróság által jól ismert azon kérdéskör¹⁰ képezi, amely a fogyasztók által – többek között spanyol – pénzintézetekkel kötött, külföldi pénznemben meghatározott hitelszerződésekről szól.

30. A jelen ügyben EL és TP ilyen, japán jenben (JPY) meghatározott hitelszerződést kötött a Caixabankkal. E fogyasztók azonban keresetet indítottak a hitelszerződésben alkalmazott „többdevizás”, a havi törlesztőrészleteknek a deviza árfolyama alapján történő indexálásához vezető kikötések tisztességtelen jellegének megállapítása iránt.

31. A kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések nem a vitatott feltételeknek az uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkoznak. E bíróság a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett tisztességtelen jellegüket már

⁶ Az alapeljárás felperesei által az ügyvédjükkel kötött munkadíjról szóló megállapodás ugyanis azt mondja ki, hogy e felek rögzített, valamint a kedvező elbírálás és a bank költségfizetésre való kötelezése esetén alkalmazandó változó munkadíjban állapodtak meg. Az említett felpereseknek csak a munkadíjak 1200 euró (HT) értékű előre meghatározott részét kell megfizetniük. Ezzel szemben az ügyvéd közvetlenül a megtérített költségek összegéből vonja le a változó munkadíjakat. Márpedig az 1200 eurós összeg nem éri el a LEC 394. cikkének (3) bekezdésében előírt felső értékhatárt, és bőségesen fedezi az az összeg, amelynek költség címén történő megtérítését a Caixabank elfogadja.

⁷ Lásd többek között: 2021. április 29-i Bank BPH ítélet (C-19/20, EU:C:2021:341, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁸ E körülmények tekintetében lásd: a jelen indítvány 76. és 77. pontja.

⁹ Analógia útján lásd: 1991. október 4-i Society for the Protection of Unborn Children Ireland ítélet (C-159/90, EU:C:1991:378, 15. pont).

¹⁰ Lásd többek között: 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet (C-26/13, EU:C:2014:282); 2017. szeptember 20-i Andricu és társai ítélet (C-186/16, EU:C:2017:703); 2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet (C-609/19, EU:C:2021:469).

megállapította egy jogerős ítéletében.¹¹ Ennek keretében az említett bíróság ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően mellőzte e feltételek alkalmazását (miközben a spanyol jognak megfelelően semmisnek nyilvánította azokat), egyebekben pedig fenntartotta a szerződés érvényességét, így az euró maradt a kölcsön kizárólagos pénzneme.¹² Ugyanezen bíróság arra is kötelezte a Caixabankot, hogy térítse vissza az alapeljárás felperesei részére az általuk az említett kikötések alapján esetlegesen jogalap nélkül megfizetett összegeket, ami magában foglalta azon törlesztőrészletek újbóli kiszámítását, amelyeket akkor fizettek volna, ha a kölcsönt eredetileg euróban határozták volna meg, valamint az e bank által a „többdevizás” mechanizmussal összefüggésben kiszámlázott díjak összegének meghatározását.

32. A jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések ezzel szemben a költségek, pontosabban az ügyvédi tiszteltdíjak pontos összegének kérdésére vonatkoznak, amelynek a Caixabank általi visszatérítése a spanyol jog alapján ezen eljárás végén megilleti az alapeljárás felpereseit.

33. E tekintetben a spanyol szabályozás lényegében azt írja elő, hogy a polgári eljárás keretében főszabály szerint a pervesztes felet kell kötelezni a pernyertes fél részéről felmerült eljárási költségek, köztük az ügyvédje munkadíjának viselésére.¹³ Így a jelen ügyben a Caixabankot arra kötelezték, hogy EL és TP részére térítse meg a náluk felmerült költségeket.

34. A költségek viselésére való kötelezés jogerőre emelkedését követően a kereset tárgyában eljáró, hatáskörrel rendelkező bíróság hivatalvezetője¹⁴ a költségek megállapítására irányuló eljárásban meghatározza és módosítja a pernyertes fél részére megtérítendő költségek pontos összegét, tekintettel az ügyvédek, a perbeli képviselők vagy más érintett szakértők által benyújtott tiszteltdíjról kiállított számlákra, figyelembe véve az ügy körülményeit, különösen a *perértéket*, az e szakemberek által ténylegesen elvégzett munkát, az ügyre fordított időt, valamint az ügy bonyolultságát.

35. Mindazonáltal *egyrészt* a LEC 394. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondata a pernyertes fél ügyvédjének munkadíjára alkalmazandó felső határt ír elő. Közelebbről a költségek viselésére kötelezett felet főszabály szerint¹⁵ e munkadíjak tekintetében legfeljebb a *perérték egyharmadát meg nem haladó* teljes összeg megfizetésére lehet kötelezni. Ha a követelt ügyvédi munkadíj meghaladja e felső határt, a hivatalvezetőnek rendes körülmények között „csökkennie” kell azt.¹⁶

36. *Másrészt* ebben az összefüggésben a LEC 251. cikke szerint a keresetlevélben a perértéket a kereset által a felperes számára képviselt gazdasági érdek szerint határozzák meg. E tekintetben e cikk (1) bekezdése előírja, hogy amennyiben meghatározott pénzösszeget követelnek, a perérték e pénzösszegnek felel meg, és – akár hozzávetőleges – meghatározás hiányában a keresetet úgy kell tekinteni, hogy az egy meg nem határozott összegre vonatkozik.

¹¹ Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem fejt ki azokat az okokat, amelyek miatt a vitatott feltételeket tisztességtelennek nyilvánították. Mindazonáltal a spanyol kormány észrevételeiből kitűnik, hogy a spanyol bíróságok szigorúan ellenőrzik az ilyen típusú „többdevizás” kikötéseket, és általában úgy vélik, hogy azok nem kellően átláthatóak a fogyasztó számára. A Bíróságnak a hasonló kikötésekre alkalmazandó átláthatósági követelményekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatát illetően lásd: 2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet (C-609/19, EU:C:2021:469, 40–57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹² A szerződés ilyen hatályban tartásának feltételei tekintetében lásd többek között: 2019. március 14-i Dunai ítélet (C-118/17, EU:C:2019:207, 40. pont).

¹³ Lásd a LEC 394. cikkének (1) bekezdését.

¹⁴ Lásd a LEC 243. cikkét.

¹⁵ Lásd e tekintetben a jelen indítvány 67. pontját. Ez a felső határ a LEC 394. cikke (3) bekezdése második albekezdésének megfelelően figyelmen kívül hagyható, amennyiben a bíróság a költségek viselésére kötelezett fél gondatlanságát állapítja meg.

¹⁶ Lásd a LEC 243. cikkét.

37. A jelen ügyben EL és TP a keresetlevelében eredetileg meghatározatlan összegű perértéket jelölt meg. Ennek keretében lényegében pontosították, hogy bár a kereset által számukra képviselt gazdasági érdek a kereset benyújtásának napján a kölcsön fennmaradó egyenlegének (körülbelül 120 000 eurónak) felel meg, ezt az összeget a vitatott „többdevizás” kikötések megsemmisítése következtében felül kell vizsgálni. Ennélfogva az említett érték pontos megismeréséhez meg kellett várni az érdemi ítéletet. Ezt követően a költségek megállapítása keretében az alapeljárás felperesei a megtérítendő ügyvédi munkadíj kiszámítása céljából a kölcsön fennmaradó részeként ugyanezt az értéket határozták meg.

38. Ugyanakkor a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) állandó ítélkezési gyakorlata szerint a LEC 411. cikkében kodifikált „*perpetuatio jurisdictionis*” eljárási elve alapján a keresetnek helyt adó határozatban a keresetben feltüntetettek szerint meghatározott perérték az eljárás későbbi szakaszában, még kevésbé a lezárását követően, a költségek megállapítása során már nem módosítható. Ezt az ítélkezési gyakorlatot követte az alapeljárásban a hivatalvezető. Ez utóbbi ügy ítélte meg, hogy a jelen ügyben a perértéket – akár e költségmegállapítás szempontjából is – tagadhatatlanul határozatlannak kell tekinteni.¹⁷

39. Ezen értelmezés azzal a hatással jár, hogy korlátozza a Caixabank által az alapeljárás felperesei részére megtérítendő ügyvédi munkadíjak összegét. Továbbra is a spanyol ítélkezési gyakorlat (legalábbis egy része)¹⁸ szerint ugyanis azokat a határozatlan értékű „jogvitákat”, a LEC 394. cikke (3) bekezdése első albekezdésének második mondata értelmében nem „megbecsülhető” értékűeknek kell tekinteni. E rendelkezés előírja, hogy az ilyen perek értékét főszabály szerint¹⁹ – kizárólag a költségek megállapítása céljából – 18 000 euróra kell becsülni. Ezért a LEC 394. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondata szerinti felső határ alkalmazásában a pereszes fél csak az ezen összeg egyharmadának megfelelő ügyvédi munkadíjat, azaz 6 000 eurót köteles megtéríteni.

40. Ugyanakkor emlékeztetnek arra, hogy úgy tűnik, hogy a jelen ügyben a 18 000 eurós indikatív összeget nem alkalmazták. Ehelyett 30 000 eurós perértéket határoztak meg.²⁰ A vitatott felső határ alkalmazásával az alapeljárás felperesei tehát legfeljebb 10 000 eurót követelhettek ügyvédi munkadíj címén a Caixabanktól. Mindenesetre a probléma ugyanaz. Amennyiben – mint az alapügyben is – a fogyasztó és ügyvédje az említett felső határt meghaladó (a jelen esetben körülbelül 26 000 euró) összegű munkadíjban állapodott meg, a többletet ez előbbinek kell viselnie.

41. Márpedig EL és TP szerint, akikhez a Bizottság csatlakozik a Bíróság előtt, egy ilyen eredmény összeegyeztethetetlen az uniós joggal. Ha a fogyasztónak annak ellenére, hogy érdemben pernyertes lett (mivel az eljáró bíróság megállapította a megtámadott feltétel tisztességtelen jellegét, és kötelezte az eladót vagy szolgáltatót, hogy térítse vissza az annak alapján kifizetett összegeket), részben vagy egészben viselnie kellene a 93/13 irányelv alapján őt megillető jogok bíróság előtti érvényesítésével kapcsolatban felmerült költségeket, ideértve az ügyvédjével közösen megállapított munkadíjakat is, nem lenne helyreállítható azon jogi és ténybeli állapota, amelyben az említett kikötés hiányában lenne, amint azt ezen irányelvnek a Gutiérrez Naranjo és társai ítéletben²¹ értelmezett 6. cikke (1) bekezdése és 7. cikke (1) bekezdése előírja. Ez a fogyasztókat az őket az említett irányelv alapján megillető jogok gyakorlásában is akadályozná.

¹⁷ Lásd a jelen indítvány 16. és 17. pontját.

¹⁸ Ezt a pontot EL és TP vitatja (lásd: a jelen indítvány 74. pontja).

¹⁹ Kivéve, ha az ügy bonyolultsága miatt a bíróság másként határoz.

²⁰ Lásd: a jelen indítvány 24. és 25. pontja.

²¹ 2016. december 21-i ítélet (C-154/15, C-307/15 és C-308/15, a továbbiakban: Gutiérrez Naranjo ítélet, EU:C:2016:980, 61. és 62. pont).

42. Ebben az összefüggésben *egyrészt* a kérdést előterjesztő bíróság második kérdése, amelyet elsőként kell megvizsgálni, lényegében arra irányul, hogy a 93/13 irányelvnek a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdésével és 7. cikke (1) bekezdésével ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, mint a LEC 394. cikkének (3) bekezdése, amely valamely szerződéses feltétel tisztességtelen jellegére vonatkozó eljárásban a felek részéről felmerült költségek megállapítása keretében a perértéktől függő felső értékhatárt határoz meg a pervesztes eladó vagy szolgáltató által a pernyertes fogyasztó számára megtérítendő ügyvédi munkadíjak vonatkozásában. Az 1. részben kifejtem, hogy ez főszabály szerint miért nem igaz.

43. *Másrészt* a másodikként vizsgálandó első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a LEC 251. cikkének, a 394. cikke (3) bekezdésének és a 411. cikkének az ítélkezési gyakorlat szerinti értelmezése, amely szerint, ha a fogyasztó a keresetlevélben a perértéket határozatlan összegűként jelölte meg, a költségek megállapítása keretében már nem módosíthatja ezt az adatot, és amely szerint a meghatározatlan értékű perek értékét a megtérítendő ügyvédi munkadíjak meghatározása céljából 18 000 euróra (vagy a jelen ügyben 30 000 euróra) kell becsülni, ellentétes-e a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével. A 2. részben kifejtem azokat az okokat, amelyek miatt – a kérdést előterjesztő bíróság bizonyos vizsgálataira is figyelemmel – nem gondolom, hogy ez így lenne.

1. Arról, hogy főszabály szerint nem ellentétes az uniós joggal az olyan nemzeti szabályozás, amely maximalizálja a fogyasztó részére megtérítendő költségek összegét (második kérdés)

44. Amint azt a lengyel kormány hangsúlyozza, a kérdést előterjesztő bíróságnak a jelen indítvány 42. pontjában átfogalmazott második kérdése lényegében arra irányul, hogy a 93/13 irányelv arra kötelezi-e a tagállamokat, hogy a valamely feltétel tisztességtelen jellegének megállapítására irányuló perben nyertes fogyasztó számára jogot biztosítanak arra, hogy az érintett eladótól vagy szolgáltatótól az ezen per keretében felmerült valamennyi bírósági költség megtérítését követelje.

45. EL-lel és TP-vel ellentétben, valamint a spanyol és a lengyel kormányhoz hasonlóan nem értek egyet ezzel a véleménnyel.

46. *Először is* nem gondolom, hogy a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének a Bíróság által a Gutiérrez Naranjo ítéletben megfogalmazott értelmezése önmagában választ ad erre a kérdésre.

47. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy az említett 6. cikk (1) bekezdése rögzíti azt a célt, amely szerint az eladó vagy szolgáltató fogyasztókkal kötött szerződéseiben alkalmazott tisztességtelen feltételek ne legyenek „kötelező érvényűek” a fogyasztóra nézve. A Bíróság a Gutiérrez Naranjo ítéletben pontosította, hogy e rendelkezésnek megfelelően a tisztességtelen feltételt „főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, úgyhogy a fogyasztóra nézve nem fejthet ki joghatást”. Ennélfogva egy ilyen kikötés tisztességtelen jellege bírósági megállapításának főszabály szerint azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását kell eredményeznie, amelyben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne.²²

48. Ez utóbbi megállapítással a Bíróság ugyanezen 6. cikk (1) bekezdéséből arra következtetett, hogy a fogyasztókat „jogorvoslat” (*remedy*) illeti meg, vagyis ez utóbbiak a tisztességtelen feltétel alapján esetlegesen jogalap nélkül kifizetett összegek visszatérítésére jogosultak annak

²² Gutiérrez Naranjo ítélet (61. pont).

érdekében, hogy az ilyen feltétel által – az e rendelkezésben meghatározott célkitűzéssel ellentétben – gyakorolt hatások a lehető legteljesebb mértékben visszamenőlegesen megszűnhessenek.²³

49. A jelen ügyben az alapeljárás felperesei sikerrel hivatkoztak e jogra. A vitatott „többdevizás” kikötések által már kifejtett joghatásokat a kérdést előterjesztő bíróság jogerős ítéletének megfelelően a Caixabanknak visszamenőlegesen meg kell szüntetnie. Jogi szempontból tehát a fogyasztókat abba a jogi és ténybeli helyzetbe helyezték vissza, amelyben az említett kikötés hiányában a Bíróság szándéka szerint álltak volna.

50. Ezzel szemben a fogyasztók részére érdemben biztosított „jogorvoslat” kérdését nem szabad összekeverni a fogyasztók részéről a bírósági eljárással kapcsolatban felmerült költségek megállapításával kapcsolatos kérdéssel, amelyet a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése nem szabályoz.

51. A polgári perekben a költségekre vonatkozó szabályok ugyanis eljárási szabályoknak minősülnek. Amennyiben e szabályokat a fogyasztó által indított, valamely szerződési feltételnek a 93/13 irányelv értelmében vett tisztességtelen jellege megállapítására irányuló perben alkalmazzák, e szabályok – a használt megfogalmazással élve – „az egyén uniós jogból származó jogai védelmét biztosítani hivatott keresetek eljárási szabályai” közé illeszkednek.²⁴ Amint azt a spanyol és a lengyel kormány hangsúlyozza, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az ilyen eljárási szabályok az uniós jog harmonizációjának hiányában az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvére figyelemmel a *tagállamok eljárási autonómiájának* körébe tartoznak.²⁵

52. Ebben az összefüggésben *másodszorban* – a lengyel kormányhoz hasonlóan – emlékeztetni kell arra, hogy általánosságban (a jelen ügyben kizárólag) a tényleges érvényesülés elvével²⁶ főszabály szerint nem ellentétes az, hogy a fogyasztó visel bizonyos eljárási költségeket, amikor valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítására irányuló keresetet nyújt be. Mindazonáltal az eljárás költsége nem lehet olyan magas, hogy „gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé” tegye a fogyasztó számára a 93/13 irányelvből eredő jogainak gyakorlását. Másként fogalmazva, ezen elvvel ellentétes az, hogy az ilyen kereset a fogyasztó számára mértéktelenül költséges legyen.²⁷

53. Így az a tény, hogy – amint az úgy tűnik, Spanyolországban is fennáll – az ilyen kereset benyújtásánál kötelező a jogi képviselőt, valamint az, hogy a fogyasztó köteles viselni ezen ügyvéd munkadíjának legalább egy részét, önmagában nem ellentétes a tényleges érvényesülés elvével.²⁸ Mindazonáltal, mivel ezek a munkadíjak főszabály szerint a bírósági eljárás keretében felmerült

²³ Lásd: Gutiérrez Naranjo ügyben hozott ítélet (62. pont, „[A] nemzeti bíróság azon kötelezettsége, hogy mellőzze az olyan tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazását, amely jogalap nélkül kifizetettnek bizonyuló összegek fizetésére kötelez, főszabály szerint ezzel egyező összegű visszafizetési kötelezettséget eredményez”).

²⁴ Lásd többek között: Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet (83. és 95. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²⁵ Lásd többek között: Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet (83. és 95. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²⁶ A Bíróságot nem kérdezték az egyenértékűség elvéről. Mindenesetre nem rendelkezik olyan információval, amely kétségbe vonhatná, hogy a LEC 394. cikke (3) bekezdése összeegyeztethető ezzel az elvvel. A Caixabank és a spanyol kormány által szolgáltatott információk szerint e rendelkezés különbségtétel nélkül alkalmazandó az uniós jogból eredő jogokra vonatkozó, valamint a nemzeti jogból eredő jogokkal kapcsolatos eljárásokra. Lásd ebben az értelemben: Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet (96. pont).

²⁷ Lásd ebben az értelemben: 2013. december 5-i Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León ítélet (C-413/12, EU:C:2013:800, 41. pont); 2015. február 12-i Baczó és Vizsnyiczai ítélet (C-567/13, EU:C:2015:88, 50., 52. és 53. pont); 2019. április 3-i Aqua Med ítélet (C-266/18, EU:C:2019:282, 54. pont). Lásd még: Mengozzi főtanácsnok Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León ügyre vonatkozó indítványa (C-413/12, EU:C:2013:532, 35., 36. és 56. pont).

²⁸ Lásd ebben az értelemben: 2015. február 12-i Baczó és Vizsnyiczai ítélet (C-567/13, EU:C:2015:88, 54. és 55. pont).

költségek jelentős részét képezik,²⁹ ha a fogyasztó pernyertessége esetén az említett munkadíjnak csak egy kis részét, vagy akár e díjat egyáltalán nem háríthatná át az eladóra vagy szolgáltatóra, ez komolyan visszatartathatná őt attól, hogy bírósági eljárást indítson.³⁰ Az ügyvédi költségek tehát számos helyzetben az alkalmazott díjaktól függően meghaladhatják azt a hasznot, amellyel a per a fogyasztó számára jár, ami rendkívüli mértékben megnehezíti ez utóbbi számára a 93/13 irányelv alapján őt megillető jogok bíróság előtti gyakorlását.³¹

54. Ebből következően véleményem szerint a bírósági eljárás keretében pernyertes fogyasztónak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a pereszes eladóval vagy szolgáltatóval szemben a költségek megállapítása címén ne az ügyvédjével közösen meghatározott teljes munkadíjat, hanem az ilyen keresetek megindítása érdekében általa objektíven viselendő összegekhez viszonyítva *észszerű és arányos összeget*, vagyis az említett munkadíjak mértéktelen jellegének ellensúlyozásához elegendő összeget téríttesse meg. Ennek hiányában, amint azt a Caixabank kifejtette, a fogyasztók a költségek megállapítása keretében olyan, az ügyvédjükkel szabadon közösen megállapított díjak megtérítését kérhetnék, amelyek meghaladják, vagy akár rendkívüli mértékben túllépik az objektíven szükséges mértéket.³²

55. A tagállamok e tekintetben eljárási autonómiájuk keretében széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek. Főszabály szerint a költségek megállapítására vonatkozó nemzeti szabályaik keretében biztosíthatják az előző pontban említett követelmény tiszteletben tartását, e szabályok – amint azt a lengyel kormány észrevételeiben helytállóan hangsúlyozta – eltéréseket mutatnak, ami szoros összefüggésben áll az európai harmonizációnak az e területen fennálló hiányával: egyes rendelkezések előírják, hogy a pereszes fél köteles megtéríteni a pernyertes fél ügyvédjének teljes tiszteletdíját, más szabályok, köztük a spanyol szabályok szerint a pernyertes fél e munkadíjnak csak egy részét tudja megtéríttetni.³³ E különböző szabályok összeegyeztethetőek a tényleges érvényesülés elvével, amennyiben – ismétlem – lehetővé teszik a fogyasztó számára, hogy az eladótól vagy szolgáltatótól ügyvédi munkadíj címén *észszerű és arányos összeget* követeljen.

56. EL-lel és TP-vel ellentétben, valamint a Caixabankhoz és a spanyol kormányhoz hasonlóan nem gondolom, hogy ezt az értelmezést a Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet megkérdőjelezné.

57. Ebben az ítéletben a Bíróság kimondta, hogy a 93/13 irányelvnek a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdésével és 7. cikke (1) bekezdésével ellentétes „az olyan szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy a szerződési feltétel tisztességtelen jelleg miatti

²⁹ Lásd ebben az értelemben: 2016. július 28-i United Video Properties ítélet (C-57/15, EU:C:2016:611, 22. pont).

³⁰ A Caixabank észrevételeiben hangsúlyozta azt a tényt, hogy az ügyvédek által a költségek megállapítására irányuló eljárások keretében követelt munkadíjak nem feltétlenül egyeznek meg azzal, amit az ügyfeleknek számláztak ki, és ismételt arra hivatkozik, hogy a jelen esetben az alapeljárás felperesei által fizetendő tiszteletdíjak jóval alacsonyabbak az ügyvéd által követeltekénél (lásd: a jelen indítvány (5) lábjegyzete). Így az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések nem a fogyasztóknak az eljárási költségek áthárításához fűződő érdekére, hanem ügyvédeknek a magasabb munkadíj követeléséhez fűződő érdekére vonatkoznak. Mindazonáltal úgy vélem, hogy nyilvánvaló kapcsolat áll fenn e két szempont között.

³¹ Lásd ebben az értelemben: 2018. szeptember 13-i Profi Credit Polska ítélet (C-176/17, EU:C:2018:711, 68. pont); Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok United Video Properties ügyre vonatkozó indítványa (C-57/15, EU:C:2016:201, 68. pont). Egyébiránt a Bíróság már megállapította, hogy „[o]lyan jogviták esetén, amelyeknek értéke gyakran nem túl magas, az ügyvédi díjak mértéke magasabb lehet, mint a szóban forgó összeg, és ez a tény elriaszthatja a fogyasztót attól, hogy jogorvoslattal éljen valamely tisztességtelen kikötés alkalmazása ellen” (lásd ebben az értelemben különösen: 2000. június 27-i Océano Grupo Editorial és Salvat Editores ítélet [C-240/98–C-244/98, EU:C:2000:346, 26. pont]).

³² Lásd e tekintetben: Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok United Video Properties ügyre vonatkozó indítványa (C-57/15, EU:C:2016:201, 53., 65. és 66. pont).

³³ A tagállamokban fennálló, a költségekre vonatkozóan fennálló szabályok részletes elemzése tekintetben lásd: <https://e-justice.europa.eu/37/FR/costs?init=true>.

semmisségének megállapítását követően a fogyasztót kötelezzék az eljárási költségek egy részének viselésére a jogalap nélkül kifizetett, számára visszatérítendő összegek mértékétől függően”. A Bíróság szerint az ilyen költségekre vonatkozó szabályozás olyan lényeges akadályt teremt, amely visszatárhathatja a fogyasztókat attól, hogy valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása érdekében bírósághoz forduljanak.³⁴

58. Közelebből, az említett ítélet alapjául szolgáló ügy a LEC 394. cikkének (1) és (2) bekezdésére vonatkozott. Míg – emlékeztetek rá – az első bekezdés azt írja elő, hogy a pervesztes felet kell kötelezni a pernyertes fél költségeinek viselésére, a második bekezdés úgy rendelkezik, hogy amennyiben valamelyik fél kérelmeinek részben adnak helyt, vagy mindegyik fél kérelmeit elutasítják, főszabály szerint mindegyik félnek viselnie kell a saját költségeit és a közösen felmerült költségek felét. E rendelkezések alapján, ha a fogyasztó ugyanazon kereset keretében valamely feltétel semmisségének megállapítása, valamint az e feltétel alapján jogalap nélkül kifizetett összegek visszatérítése iránti kérelmet nyújt be, ha az első kérelem megalapozott volt, a második kérelem keretében követelt összeg nem felelt meg azon összegnek, amelyre a fogyasztó valójában jogosult volt, az eladót vagy szolgáltatót főszabály szerint nem kötelezték a teljes költség viselésére.³⁵ A Bíróság ezt a költségmegosztási szabályt ítélte az uniós joggal ellentétesnek.

59. Márpedig *egyrészt* fenntartásaim vannak ezzel az értelmezéssel kapcsolatban. Véleményem szerint az a szabály, amely szerint egyes kérelmek elfogadása és más kérelmek elutasítása esetén minden félnek magának kell viselnie saját költségeit, egy olyan méltányossági szabály, amely gyakran megjelenik a tagállamok jogában (valamint a Bíróság eljárási szabályzatában³⁶), és nem teszi „gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tenné” a fogyasztók számára a 93/13 irányelvből eredő jogaik gyakorlását. Véleményem szerint, ha a fogyasztó kérelmei egy részében pervesztes lett, amíg a bíróság helyesen alkalmazta az uniós jogot, adott esetben hivatalból figyelembe véve a vitatott feltételek tisztességtelen jellegét, nem látom akadályt annak, hogy a költségeket megosszák a peres felek között.

60. Mindenesetre *másrészt*, még ha feltételezzük is, hogy a Bíróság nem osztja a véleményemet, rámutatok arra, hogy a Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet a *költségek* felek közötti *megosztásának* szabályára vonatkozott. A Bíróság ezzel szemben nem határozott a költségviselésre kötelezett eladóra vagy szolgáltatóra a pernyertes fogyasztó által áthárítható *költségekre* és különösen az ügyvédi munkadíj *pontos összegére* vonatkozó kérdéstről. Ebből tehát nem lehet helyesen arra következtetni, hogy a költségek megállapítása keretében a fogyasztó az ügyvédjével közösen megállapított munkadíj teljes összegét átháríthatja.

61. A fentiekre tekintettel álláspontom szerint főszabály szerint összeegyeztethető a tényleges érvényesülés elvével az olyan nemzeti szabályozás, mint a LEC 394. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondata, amely rögzíti a költségviselésre kötelezett eladóra vagy szolgáltatóra a pernyertes fogyasztó által áthárítható ügyvédi munkadíj felső határát. Az ilyen rendszer önmagában nem lép túl a tagállamokat az eljárási autonómiájuk keretében megillető mérlegelési mozgástéren.

³⁴ Lásd többek között: Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet (96., 98. és 99. pont).

³⁵ Lásd: Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet (94. pont).

³⁶ Lásd ebben az értelemben: a Bíróság eljárási szabályzat 138. cikkének (2) bekezdése.

62. *Egyrészt*, amint arra a spanyol kormány hivatkozik, az ilyen felső határ lehetővé teszi a megtérítendő költségek észszerű és arányos összegének a jogviták értékének és/vagy típusának függvényében történő bizonyos mértékű egységesítését, amely kizárja a szokatlanul magas ügyvédi munkadíjának megtérítését.³⁷

63. *Másrészt* emlékeztetek arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a tényleges érvényesülés elvét illetően minden olyan esetben, amikor felmerül a kérdés, hogy valamely nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi-e az uniós jog alkalmazását, meg kell vizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek az egész eljárásban betöltött helye, hogy hogyan zajlik az eljárás, és melyek a sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt. Ebből a szempontból adott esetben azon elveket is figyelembe kell venni, amelyek a nemzeti bírósági rendszer alapjául szolgálnak, mint például a jogbiztonság elve vagy a védelemhez való jog.³⁸

64. Márpedig *mindenelőtt* ez utóbbi elv a LEC 394. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondatában előírt felső határ mellett szól. A költségekre vonatkozó szabályoknak ugyanis lehetőség szerint egyszerűeknek és eredményüknek tekintve előreláthatónak kell lenniük.³⁹ E tekintetben, amint arra a spanyol kormány hivatkozik, éppen e felső határ az, ami hozzájárul azon költségek előre láthatóvá tételéhez, amelyeket a peres felek viselhetnek.

65. *Továbbá*, amint arra a spanyol és a lengyel kormány hivatkozik, a megtérítendő költségek felső határa a védelemhez való jogot tiszteletben tartva egyensúlyt teremt azon haszon, amellyel a bírósági eljárásból a jogalanyok számára jár, és azon kockázat között, amelyet az eljárásban való részvétellel vállalnak. Ebből a szempontból az ilyen felső határ védelmet nyújt a fogyasztóknak. Ha ugyanis a fogyasztó ilyen felső határ hiányában⁴⁰ azzal a kockázattal szembesülne, hogy az eladó vagy szolgáltató ügyvédjének (esetlegesen rendkívül magas) teljes munkadíját viselnie kell abban az esetben, ha ez utóbbi pernyertes lesz, ez komolyan visszatartathatná őt attól, hogy bírósági eljárást indítson.⁴¹ Ebből a szempontból a LEC 394. cikkének (3) bekezdéséhez hasonló rendelkezés hatása nem az, hogy visszatartsa a fogyasztót jogai bíróság előtti érvényesítésére, hanem épp ellenkezőleg az, hogy erre ösztönözze.

³⁷ Lásd analógia útján: 2016. július 28-i United Video Properties ítélet (C-57/15, EU:C:2016:611, 25. pont). Ami azt a kérdést illeti, hogy melyek azok a költségek, amelyek a fogyasztó számára nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy hatékonyan érvényesíthesse jogait vagy védelmét, a lengyel kormányhoz hasonlóan úgy vélem, hogy főszabály szerint a nemzeti hatóságok vannak leginkább abban a helyzetben, hogy a jogi szakmával és más érintett személyekkel egyetértésben meghatározzák a meghatározott típusú vagy értékű ügyek költségeit (lásd analógia útján: Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok United Video Properties ügyre vonatkozó indítványa [C-57/15, EU:C:2016:201, 73. és 75. pont]).

³⁸ Lásd többek között: 2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet (C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

³⁹ Lásd ebben az értelemben: 2015. október 6-i Orizzonte Salute ítélet (C-61/14, EU:C:2015:655, 61. pont); valamint analógia útján: 2014. február 13-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet (C-530/11, EU:C:2014:67, 54. és 58. pont); 2018. október 17-i Klohn ítélet (C-167/17, EU:C:2018:833, 70. pont).

⁴⁰ Természetesen a fogyasztó védelme címén nem követelhető meg, hogy a megtérítendő költségek felső határát mellőzzék abban az esetben, ha a fogyasztó pernyertessé válik, míg az eladó vagy szolgáltató esetében alkalmazni kell. Az ilyen értelmezés sértené a fegyveregyenlőség (vagy az eljárásbeli egyenlőség) elvét, és ennél fogva összeegyeztethetetlen lenne az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével. Ezen elvet illetően lásd: 2016. június 30-i Toma és Biroul Executorului Judecătoresc Horassaiu-Vasile Cruduleci ítélet (C-205/15, EU:C:2016:499, 36. és 47. pont).

⁴¹ Lásd analógia útján: Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok United Video Properties ügyre vonatkozó indítványa, (C-57/15, EU:C:2016:201, 67. és 68. pont).

66. *Végül* a Caixabank érvelésének megfelelően figyelembe kell venni a nemzeti szabályokban előírt, a fogyasztó esetleges pénzügyi nehézségeinek ellentételezésére irányuló mechanizmusokat is, így például a költségmentesség biztosítását, amely lehetővé teszi az adott esetben a költségek megállapítását követően továbbra is a fogyasztó által fizetendő ügyvédi munkadíjak ellentételezését.⁴²

67. *Egyébként* pedig, amint arra a spanyol kormány hivatkozik, a jelen ügyben a LEC 394. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondatában előírt felső határ nem abszolút korlát. E korlát legalábbis figyelmen kívül hagyható, ha a bíróság a költségek viselésére kötelezett fél felróható magatartását állapítja meg.⁴³

68. *Ennek pontosítását követően* a jelen indítvány 54. pontjában kifejtetteknek megfelelően ellentétes a tényleges érvényesülés elvével az olyan nemzeti szabályozás, amely a pernyertes fél számára megtérítendő költségek tekintetében olyan alacsony felső határt ír elő, hogy a fogyasztók részére általában nem térítenének meg a bírósági eljárás megindításakor objektíven viselt költségeikhez képest egy észszerű és arányos összeget.⁴⁴

69. Amellett ugyanis, hogy az ilyen felső határ komolyan visszatárhathatja a fogyasztókat attól, hogy érvényesítsék jogaikat, úgy vélem, hogy ha egy eladónak vagy szolgáltatónak az ilyen kereset keretében a fogyasztó által viselt ügyvédi munkadíjaknak csak egy részét kellene viselnie, ez – amint arra EL és TP, valamint a Bizottság helyesen hivatkozik – jelentős mértékben meggyengítené azt a visszatartó hatást, amelyet a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 6. cikkének (1) bekezdése kívánt fűzni a szerződésekben foglalt kikötések tisztességtelen jellegének megállapításához.⁴⁵

70. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a második kérdésre azt a választ adja, hogy a 93/13 irányelvnek a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdésével és 7. cikke (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely valamely szerződéses feltétel tisztességtelen jellegére vonatkozó perhez kapcsolódó költségek megállapítása keretében felső értékhatárt határoz meg a pereszes eladó vagy szolgáltató által a pernyertes fogyasztó számára megtérítendő ügyvédi munkadíjak vonatkozásában, amennyiben e felső határ lehetővé teszi a fogyasztó számára az ilyen per megindításával kapcsolatban objektíve felmerült költségekhez képest észszerű és arányos összeg visszatéríttetését.

2. A perértéknek a fogyasztó részére megtérítendő költségek kiszámítása céljából történő meghatározására vonatkozó szabályokról (első kérdés)

71. Emlékeztetek arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által feltett, a jelen indítvány 43. pontjában összefoglalt első kérdés a perérték meghatározását illetően a spanyol eljárásjogban előírt szabályokra vonatkozik. Először is hangsúlyozom, hogy a Bíróság kizárólag annyiban

⁴² Lásd többek között: 2013. december 5-i Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León ítélet (C-413/12, EU:C:2013:800, 42. pont); 2015. február 12-i Baczó és Vizsnyiczai ítélet (C-567/13, EU:C:2015:88, 55. pont).

⁴³ Amint azt a LEC 394. cikke (3) bekezdésének második albekezdése előírja. A spanyol kormány azt állítja, hogy a spanyol bíróságok ítélkezési gyakorlatának megfelelően a jogvita tárgyát képező felső határtól akkor is el lehet tekinteni, ha a hivatalvezető vagy az eljáró bíróság az ügy rendkívüli bonyolultságát állapítja meg. Ezt az állítást a Bizottság vitatja, amely szerint a jogvita bonyolultságát kizárólag e felső határ határán belül lehet figyelembe venni. Bárhogy is legyen, ez a feltett kérdések megválaszolása szempontjából véleményem szerint nem bír döntő jelentőséggel.

⁴⁴ Lásd analógia útján: 2016. július 28-i United Video Properties ítélet (C-57/15, EU:C:2016:611, 26., 29., 30. és 32. pont).

⁴⁵ Lásd analógia útján: Gutiérrez Naranjo ítélet (63. pont); 2016. július 28-i United Video Properties ítélet (C-57/15, EU:C:2016:611, 27. pont).

rendelkezik hatáskörrel az ilyen, különösen technikai jellegű szabályok vizsgálatára, amennyiben az említett érték a fogyasztó részére pernyertesség esetén megtéríthető költségek összegének kiszámításának alapját képezi⁴⁶ (különösen a LEC 394. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondatában meghatározott felső határt figyelembe véve), és amennyiben ennek az értéknek ebben az esetben ki kell hatnia azokra a költségekre, amelyeket fogyasztónak a 93/13 irányelv alapján megillető jogai bíróság előtti érvényesítése érdekében viselnie kell.

72. A Bíróságnak tehát a jelen ügyben ügyelnie kell arra, hogy ne mélyüljön el – amint arra az alapeljárásban részt vevő felek rávenni igyekeznek – a perértéknek a spanyol jog szabályai szerint történő kiszámítása részleteiben, és ne foglalkozzon a kizárólag e joggal kapcsolatos kérdésekkel. Ehelyett, éppen ellenkezőleg, arra kellene szorítkoznia, hogy az előző kérdésre adott válaszában vázolt, a fogyasztók részéről felmerült költségekre vonatkozó főbb vonalaknak megfelelően a tényleges érvényesülés elvének⁴⁷ figyelembevételével megvizsgálja ezeket a szabályokat.

73. Egyrészt azon tényt illetően, hogy a LEC 253. cikkének és 411. cikkének a spanyol bíróságok általi értelmezése szerint a perértéket az eljárás elején, a fogyasztó által a keresetlevélben feltüntetettek szerint kell meghatározni, és az az eljárás későbbi szakaszában, még kevésbé a költségek megállapítása során már nem módosítható, a következőket jegyzem meg.

74. Először is, noha EL és TP előadja, hogy létezik egy eltérő nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely szerint a spanyol jogban a megtérítendő költségeket valójában mindig a keresetnek a fogyasztó számára fennálló valós gazdasági érdeke alapján kell kiszámítani, függetlenül az érdemi eljárásban megállapított perértéktől, hangsúlyozom, hogy nem a Bíróság feladata a nemzeti ítélkezési gyakorlatbeli viták eldöntése. A Bíróságnak az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban e tekintetben adott magyarázatokra tekintettel kell megválaszolnia a feltett kérdést.⁴⁸

75. Ezt követően emlékeztetek arra, hogy amint arra a jelen indítvány 63. pontjában rámutattam, minden olyan esetben, amikor felmerül a kérdés, hogy valamely nemzeti eljárási rendelkezés ellentétes-e a hatékonyság elvével, meg kell vizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek az egész eljárásban betöltött helye, hogy hogyan zajlik az eljárás, és melyek a sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt, továbbá azon elveket is figyelembe kell venni, amelyek a nemzeti bírósági rendszer alapjául szolgálnak.

76. E tekintetben a Caixabank és a spanyol kormány arra hivatkozott, hogy a LEC 411. cikkében kodifikált „*perpetuatio jurisdictionis*” elvét többek között a jogbiztonsággal kapcsolatos megfontolások indokolják. E biztonság magában foglalja, hogy a feleknek, beleértve az eladót vagy szolgáltatót is, az eljárás kezdetétől fogva ismerniük kell a jogvita lehetséges anyagi költségét és az azzal járó előrelátható pénzügyi ráfordítást.⁴⁹ A jogalanyok magatartásukat, és ennek következtében különösen az eljárási stratégiájukat ehhez tudják igazítani. E megfontolások

⁴⁶ Amint azt a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, a perérték egy olyan adat, amely hatással van más eljárási kérdésekre, például az eljárás jellegére és a rendelkezésre álló jogorvoslatokra.

⁴⁷ Emlékeztetek arra, hogy a Bírósághoz nem intéztek az egyenértékűség elvére vonatkozó kérdést. EL és TP mindazonáltal arra hivatkozik, hogy a perértékek meghatározását illetően kedvezőbb szabályokat alkalmaznak a jelzálog érvényesítésére irányuló eljárásokra, amelyek keretében az elfogadott perérték általában a szóban forgó kölcsön összege. A Caixabank és a Bizottság úgy véli, hogy az ilyen típusú eljárás nem hasonlítható össze az alapügyben szereplő eljárással, ami egyben az én véleményemet is tükrözi. Mindenesetre kizárólag az alkalmazandó eljárási szabályokról közvetlen ismeretekkel rendelkező nemzeti bíróság feladata megvizsgálni, hogy az érintett keresetek hasonlóak-e (lásd többek között: 2020. július 9-i Raiffeisen Bank és BRD Groupe Société Générale ítélet [C-698/18 és C-699/18, EU:C:2020:537, 77. pont]).

⁴⁸ Lásd ebben az értelemben: 2021. április 29-i Bank BPH ítélet (C-19/20, EU:C:2021:341, 37. pont).

⁴⁹ Lásd: Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok United Video Properties ügyre vonatkozó indítványa (C-57/15, EU:C:2016:201, 63. és 74. pont).

egybevágnak a jelen indítvány 64. pontjában kifejtettekkel. Így számomra észszerűnek tűnik, hogy a perértéket az eljárás elején kell megállapítani, és az már nem módosítható a költségek megállapításának szakaszában.

77. Mindemellett *végül* a Caixabank és a spanyol kormány rámutatott, hogy a spanyol jognak megfelelően a bíróság jogosult az ügy érdemére vonatkozó eljárás keretében és szükség esetén hivatalból felülvizsgálni a felperes által megjelölt perértéket. Ez a pont véleményem szerint fontos. Úgy látom, hogy mivel a fogyasztó nem szükségszerűen ismeri jogait, a nemzeti bíróságnak a Bíróság ítélkezési gyakorlatában többször említett „pozitív beavatkozást” kell alkalmaznia,⁵⁰ szükség esetén hivatalból meg kell vizsgálnia, hogy az említett fogyasztó által a keresetlevelében megjelölt érték megfelel-e azon gazdasági érdeknek, amelyet a jogvita ténylegesen képvisel számára. Abban az esetben, ha ez utóbbi túl alacsony összeget jelölt meg, a bíróságnak tájékoztatnia kell őt arról, hogy ez milyen következményekkel járhat a költségek megállapítására, és engedélyeznie kell számára ezen összeg kiigazítását, tiszteletben tartva a védelemhez való jogot.

78. *Másrészt*, ami azt a tényt illeti, hogy az olyan perértéket, mint amilyenről az alapügyben szó van, amelyet az eljárás elején „határozatlannak” állapítottak meg, a LEC 394. cikke (3) bekezdése első albekezdésének második mondata értelmében nem lehet „megbecsülhetőnek” tekinteni, aminek következtében a költségek megállapítása céljából 18 000 euró indikatív értéket (vagy inkább a jelen ügyben 30 000 eurót) alkalmazott, úgy gondolom, egyszerű a dolog.

79. Ugyanis számos olyan körülmény, amelyet a Bíróság előtt részletesen megvitatnak, végső soron nem releváns a Bíróság által adandó válasz szempontjából. E tekintetben megjegyzem, hogy az alapeljárás felei *először is* nem értenek egyet az említett 394. cikk (3) bekezdésére vonatkozó nemzeti ítélkezési gyakorlatra vonatkozóan. EL és TP ugyanis arra hivatkozik, hogy a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlata szerint kizárólag azon jogviták értéke nem „megbecsülhető”, amelyek semmilyen vagyoni értékkel nem rendelkeznek, mint például a választási eljárás megsemmisítésére irányuló keresetek. Ezzel szemben az ilyen vagyoni értékű jogviták, amelyek egyszerűen a kezdetüktől nem pontosan meghatározhatók, nem tekinthetők ilyennek, következésképpen nem tartoznak e rendelkezés hatálya alá. Ezt a Caixabank vitatja. *Ezt követően* az alapeljárásban részt vevő felek nem értenek egyet a perérték meghatározásának azon módszerrel kapcsolatban, amely egy olyan ügyben alkalmazható, mint amelyről az alapügyben szó van. EL és TP szerint a LEC 251. cikke (8) bekezdésének megfelelően e tekintetben a kölcsön fennmaradó részét kell figyelembe venni, amennyiben a szerződés érvényességét akár csak részben is vitatják. A Caixabank szerint, mivel a kölcsön összege a bank követelése, azt nem lehet figyelembe venni a hitelfelvevő fogyasztó által indított jogvita értékének meghatározásakor. Ehelyett, e törvény 251. cikke (1) bekezdésének megfelelően a fogyasztók által jogalap nélkül megfizetett és megtéríteni kért többletösszegeket kell figyelembe venni. *Végül* a felek között vita van abban a kérdésben, hogy a jelen ügyben EL és TP keresetlevelében perérték címén érvényesen megjelölhet-e – legalábbis relatív módon – meghatározott összeget.

80. Márpedig, amint arra a jelen indítvány 74. pontjában már utaltam, nem a Bíróság feladata, hogy elbírálja a nemzeti jog értelmezésére vonatkozó ítélkezési gyakorlatbeli vitákat, és semmiképpen nem dönthet arról, hogy a spanyol eljárási szabályokra tekintettel milyen értékűnek kell lennie az alapügyben szereplőhöz hasonló jogvitának. Azt sem kell meghatároznia, hogy EL és TP érvényesen jelölhettek-e meg keresetlevelükben meghatározott értéket, vagy sem.

⁵⁰ Lásd többek között: 2000. június 27-i Océano Grupo Editorial és Salvat Editores ítélet (C-240/98–C-244/98, EU:C:2000:346, 27. pont); 2009. október 6-i Asturcom Telecomunicaciones ítélet (C-40/08, EU:C:2009:615, 31. pont); 2016. április 14-i Sales Sinués és Drame Ba ítélet (C-381/14 és C-385/14, EU:C:2016:252, 23. pont).

81. Így álláspontom szerint bármi is legyen a nemzeti ítélkezési gyakorlat és a perértéknek a költségek megállapítására vonatkozó szabályok alkalmazása céljából történő meghatározására irányuló módszer, a tényleges érvényesülés elve – amint arra a második kérdésre adott válaszban rámutattam – csak annyit követel meg, hogy e szabályoknak lehetővé kell tenniük a fogyasztó számára, hogy ügyvédi munkadíj címén észszerű és a kereset megindítása érdekében objektíven viselt költségekkel arányos összeg megtérítését követelje az eladótól vagy szolgáltatótól. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a jogvita értékének 30 000 euróban történő meghatározása – amelynek következtében a LEC 394. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondatában előírt felső határ alkalmazásával az alapeljárás felperesei a Caixabanktól kizárólag az ügyvédi munkadíj 10 000 euró erejéig történő megtérítésére jogosultak – megfelel-e ennek a követelménynek.⁵¹

82. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság az első kérdésre azt a választ adja, hogy a 93/13 irányelvnek a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdésével és 7. cikke (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a perértéket, amely a pernyertes fogyasztó részére megtérítendő költségek számításának alapját képezi, a keresetlevélben kell meghatározni, anélkül hogy ezt az adatot a későbbiekben módosítani lehetne, és amely bizonyos jogviták esetén egy indikatív összeget határoz meg, amennyiben e szabályok nem teszik lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az említett irányelv által a fogyasztók számára biztosított jogok gyakorlását. Ennek keretében az eljáró bíróság feladata, hogy szükség esetén hivatalból ellenőrizze, hogy a fogyasztó által a keresetlevelében megjelölt érték megfelel-e annak a gazdasági érdeknek, amelyet a jogvita a fogyasztó számára ténylegesen képvisel.

V. Végkövetkeztetés

83. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Juzgado de Primera Instancia n° 49 de Barcelona (barcelonai 49. sz. elsőfokú bíróság, Spanyolország) által előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

- 1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelvnek a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdésével és 7. cikke (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely valamely szerződéses feltétel tisztességtelen jellegére vonatkozó eljárásban a perköltségek megállapítása keretében felső értékhatárt határoz meg a pervesztes eladó vagy szolgáltató által a pernyertes fogyasztó számára megtérítendő ügyvédi munkadíjak vonatkozásában, amennyiben e felső határ lehetővé teszi a fogyasztó számára az ilyen per megindításával kapcsolatban objektíve felmerült költségekhez képest észszerű és arányos összeg visszatéríttetését.
- 2) A 93/13 irányelvnek a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdésével és 7. cikke (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a perértéket, amely a pernyertes fogyasztó részére megtérítendő költségek számításának alapját képezi, a keresetlevélben kell meghatározni, anélkül hogy ezt az adatot a későbbiekben módosítani lehetne, és amely bizonyos jogviták esetén egy indikatív összeget határoz meg, amennyiben e szabályok nem teszik lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az

⁵¹ E tekintetben megjegyzem, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem fejtette ki, hogy az alapeljárás felpereseinek ügyvédje által követelt 25 000 euró miért minősülne észszerűnek és arányosnak. Épp ellenkezőleg, a Caixabank észrevételeiből kitűnik, hogy a barcelonai ügyvédi kamara olyan véleményt adott, amely szerint a kért összeg túlzott mértékű volt.

említett irányelv által a fogyasztók számára biztosított jogok gyakorlását. Ennek keretében az eljáró bíróság feladata, hogy szükség esetén hivatalból ellenőrizze, hogy a fogyasztó által a keresetlevelében megjelölt érték megfelel-e annak a gazdasági érdeknek, amelyet a jogvita a fogyasztó számára ténylegesen képvisel.